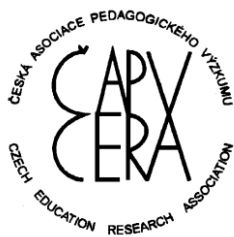

Bulletin České asociace pedagogického výzkumu 4/2016

Ve čtvrtém čísle Bulletinu přinášíme mnoho nových informací pro komunitu pedagogů. Za pozornost stojí pozvánka na letošní členskou schůzi ČAPV a výzvy pro autory časopisů Orbis scholae, Pedagogická orientace a Studia paedagogica.

výbor ČAPV

Z VÝBORU ČESKÉ ASOCIACE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU

1. Pozvánka na konferenci ČAPV

24. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu se uskuteční v termínu 15.–16. 9. 2016 v Českých Budějovicích.

Katedra
pedagogiky a psychologie
Department of Pedagogy
and Psychology

Česká asociace
pedagogického výzkumu

XXIV. výroční konference České asociace pedagogického výzkumu

Síťování (networking) v pedagogickém výzkumu
15. - 16. září 2016

Úvod
Aktuality
O konferenci >
Přihlašování >
Pokyny pro autory >
Praktické informace >
Důležité termíny
Kontakt

Katedra pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Vás zve na

**XXIV. výroční konferenci České asociace pedagogického výzkumu
s tématem "Síťování (networking) v pedagogickém výzkumu".**

Konference se koná pod záštitou děkana Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Mgr. Michala Vančury, Ph.D.

Termín konání: 15. - 16. 9. 2016

Metodologické semináře: 14. 9. 2016

Letošní XXIV. konference České asociace pedagogického výzkumu bude zaměřená na téma Síťování (networking) v pedagogickém výzkumu. Konferenci budou předcházet metodologické semináře, které se budou konat 14. září 2016.

V současné době je na konferenci přihlášeno 185 účastníků, z nichž 167 se aktivně zapojí ve formě plenárních přednášek, prezentací příspěvku, symposia či posteru. Do sekce Teorie a metoda v pedagogice je přihlášeno 16 příspěvků, do sekce Vychovávaný a vzdělávaný jedinec 12 příspěvků, do sekce Učitelé a jiní pedagogičtí pracovníci 33 příspěvků, do sekce Cíle a obsah výchovy a vzdělávání 8 příspěvků, do sekce Procesy a výsledky výchovy a vzdělávání 17 příspěvků, do sekce Teorie a praxe fungování výchovných a vzdělávacích institucí 6 příspěvků, do sekce Inspirace z národní a mezinárodní výzkumné spolupráce – síťování (networking): aktéři, instituce, témata a technologie 5 příspěvků a jedno symposium. Dále bude na konferenci představeno 11 posterů.

Konference, metodologické semináře, členská schůze ČAPV, společenský večer i doprovodný program se uskuteční v propojených budovách Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Dukelská 9 a U Tří lvů 1. Po skončení metodologických seminářů se dne 14. 9. 2016 bude konat u příležitosti XXIV. konference České asociace pedagogického výzkumu vernisáž výstav ve fakultních galeriích. V galerii D9 budou vystaveny obrazy vysokoškolského pedagoga Romana Kubičky a v Malé galerii se bude konat výstava názvem Kreslení na Učitelském ústavu v Českých Budějovicích. Výstavy budou přístupné v průběhu celé konference.

Začátkem srpna byl na webových stránkách konference zveřejněn rámcový program konference. Časový harmonogram prezentací příspěvků bude zveřejněn na konci srpna. V současné době je dokončován tištěný sborník abstraktů. Editoři sborníku děkují autorům za vstřícnou spolupráci při finálních úpravách sborníku.

Za organizační výbor konference Iva Žlábková

2. Pozvání na členskou schůzi ČAPV

Vážené členky, vážení členové asociace,

existuje mnoho dobrých důvodů, proč se účastnit členských schůzí našeho sdružení. Jednou ročně máme příležitost společně hovořit o vizích a roli asociace, stejně jako o jejím každodenním chodu. **Proto apeluji na členy a členky asociace, aby se v hojném počtu zúčastnili členské schůze ČAPV ve čtvrtek 15. 9. 2016 v 17.15 v místě konání konference.**

Petr Novotný, předseda

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

- Ve dnech 13.–14. 9. 2016 pořádá Institut celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně v Kongresovém centru ve Křtinách 8. ročník mezinárodní vědecké konference celoživotního vzdělávání ICOLLE 2016. Hlavním tématem konference jsou **Aktuální výzvy celoživotního vzdělávání a učení**. Více viz: www.icolle.cz
- Ve dnech 13.–15. 9. 2016 se v Leedsu uskuteční konference **British Educational Research Association**. Více viz <https://www.bera.ac.uk/beraconference-2016>
- Ve dnech 15.–16. 9. 2016 se na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích bude konat **XXIV. konference České asociace pedagogického výzkumu Síťování (networking) v pedagogickém výzkumu**. Více viz <http://www.capv.cz/index.php/konference/aktualni-konference>
- Ve dnech 30. 9.–2. 10. 2016 se v Oslu uskuteční konference International Society for Historical and Systematic Research on Textbooks and Educational Media **Heterogeneity and Educational Media**. Více viz <http://www.philso.uni-augsburg.de/en/lehrstuehle/paedagogik/igschub/news/>
- Ve čtvrtek 20. 10. 2016 se uskuteční v prostorách Vysoké školy tělesné výchovy a sportu PALESTRA konference **Sport a zážitková pedagogika 2016**. Více viz <http://www.palestra.cz/zp/>

- V termínu 20.–21. 10. 2016 se v Ostravici uskuteční konference Pedagogická diagnostika a evaluace 2016 s podtitulem **Účinnou diagnostikou a evaluací k vyšší kvalitě vzdělávání**. Bližší informace budou brzy zveřejněny. Více viz <http://konference.osu.cz/pdae/>
- Seznam dalších prestižních zahraničních konferencí týkajících se výzkumu vzdělávání zaštitěných **European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI)** je dostupný zde: http://www.earli.org/conferences/Sig_Conferences/Sig_Conferences_in_2016

ČASOPISY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

Orbis scholae 3/2015

Třetí číslo časopisu Orbis scholae roku 2015 uveřejňuje následující studie: Teoretické modely porozumenia textu a ich interpretácie v školskom vzdelávaní (O. Zápotočná), Porozumění textu v mateřském a cizím jazyce: odlišnost, podobnost, přenositelnost (E. Skopečková), Výuka čtenářských strategií v zahraničí – teorie, trendy, programy a metody (L. Whitcroft), Specifika lyrické poezie jako učební úlohy (J. Vala), Porozumění textům žáků 4. ročníků (A. Kucharská), Práce s textem na střední škole (V. Radváková), Strategie porozumění textu a studenti učitelství (J. Doležalová), Bilingvismus v kontextu českého a slovenského jazyka – vybraná zjištění (D. Tučková, J. Králová, M. Klugar).

<http://www.orbisscholae.cz/>

NOVINKA: Pedagogická orientace 2/2016

Druhé letošní číslo časopisu Pedagogická orientace uveřejňuje následující studie: Užívání statistické a věcné významnosti v časopise Pedagogická orientace a Pedagogika v posledních deseti letech: pohled statistika (P. Soukup), Prolínání mocenských diskursů v týdeníku Učitelské noviny: sociální inkluze romských žáků v českém školství (D. Klapko), Komparácia slovenských a českých školských klubov (družín) s vybranými krajinami (M. Minárechová, Z. Bánovčanová), Třídní učitel v sociálních vztazích se svými žáky: případová studie (A. Bendová), Autonomní a heteronomní hodnocení jako jedna z determinant účinnosti učitelských praxí (J. Kratochvílová, H. Horká).

<https://journals.muni.cz/pedor>

NOVINKA: Pedagogika 3/2016

Třetí letošní číslo Pedagogiky obsahuje stati: Zkoumání procesů a struktur ve výukové komunikaci: historie a současnost (J. Mareš), Kategorizace jako myšlenková operace u dětí na počátku školní docházky v kontextu různých socio-kulturních prostředí (D. Denglerová), Koncepce liberalismu a demokracie v edukačním procesu: dekonstrukce neoliberální dominance v RVP (J. Květina), Prekonávanie rozdielov systému slovenského a českého školství v medzivojnovom Československu (S. Dobrocká).

<http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika>

NOVINKA: Studia paedagogica 2/2016

Druhé letošní číslo časopisu Studia paedagogica obsahuje následující stati: The Future of Intergenerational Learning: Redefining the Focus? (M. Bottery), A Systematic Perspective on Intergenerational Learning: Theoretical and Empirical Findings (J. Franz, A. Scheunpflug), A Family Business as a Space for Intergenerational Learning Interactions (L. Kamanová, K. Pevná, M. Rabušicová), The Development of an Intergenerational Centre in the UK: How Several Generations Used the Centre and Interacted with(in) the Building (J. Melville), Intergenerational Learning with ICT: A Case Study (M. R. Patrício, A. Osório), Together Old and Young: How Informal Contact between Young Children and Older People Can Lead to Intergenerational Solidarity (G. Cortellesi, M. Kernan).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

E-pedagogium 4/2015

Loňské čtvrté číslo E-pedagogia uveřejňuje následující odborné články a statě: If Comenius: a Traveler's Journey towards Storifying Heritage Learning (P. Huion), The Selection and Uses of Image Historical Materials in History Textbook: Take the Example of The Picture of Confucius Teaching (L. Zhang), Power and education (A. Antlová), Covey's Professional Habits in Czech Elementary and Lower Secondary Novice Teachers (A. Rozkocová, M. Nišpanská), Leading Pedagogic Leadership in Schools Providing Compulsory Education: A Comparative Study of Head Teacher Between China and the Czech Republic (D. Peng), Joint Custody in Families and its Pitfalls (from a Research Perspective) (A. Wiegerová, D. Hamplová), Researching Students Gifted in Science Using the Method of Eye Tracking (J. Škrabánková, E. Trnová), The Role of Physical Activity and Performance Orientation on the Scale of Subjective Preferences to Personal Values of Romany Pupils (O. Ješina, T. Vyhliđal).

<http://www.pdf.upol.cz/rychle-odkazy/casopis-e-pedagogium/>

NOVINKA: Sociální pedagogika 1/2016

První letošní číslo Sociální pedagogiky obsahuje studie: Social Pedagogy and Social Work: An Analysis of their Relationship from a Socio-pedagogical Perspective (E. Marynowicz-Hetka), The Relationship Between Social Work and Social Pedagogy – Similarities in Theory and Profession from a German Perspective (K Kraimer, L. Altmeyer), Educational Discourses in Social Work (J. Navrátilová, P. Navrátil), The Relationship of Social Pedagogy and Social Work (B. Kraus, S. Hoferková), Convergent and Divergent Aspects of Social Work and Social Pedagogy (A. Mátel, A. Preissová Krejčí), Selected Methods of Intervention Suitable for Work Social Educator with Children at Risk of Social Exclusion (H. Skarupská), Study Review: Selected Methods of Intervention Suitable for Work Social Educator with Children at Risk of Social Exclusion (M. Stanoev).

<http://soced.cz>

NOVINKA: Scientia in educatione 1/2016

V letošním prvním čísle časopisu Scientia in Educatione jsou uveřejněny následující stati a studie: Sémantický diferenciál jako jedna z možností zkoumání postojů k chemii u žáků druhého stupně základních škol (M. Kubiátko), Matematické sebehodnocení žáků a žákyň ve 4. a 8. ročníku ZŠ (I. Smetáčková), Chemické úlohy se školními měřicími systémy: motivační orientace žáků v badatelsky orientovaných úlohách (P. Šmejkal, M. Skoršepa, E. Stratilová Urválková, P. Teplý), Typy vzdělávacích komiksů a analýza jejich edukačního potenciálu pro přírodovědnou výuku (E. Trnová, T. Janko, J. Trna, K. Pešková), Efektivita badatelsky orientovaného vyučování na primárním stupni základních škol v přírodovědném vzdělávání v České republice s využitím prostředí školních zahrad (Z. Vácha, T. Ditrich).

<http://www.scied.cz/>

NOVINKA: Lifelong Learning 2/2016

V druhém čísle časopisu Lifelong Learning byly publikovány následující studie: Francouzská nižší sekundární škola – Collège (M. Váňová), Kariérové poradenství v základních školách: výzkumné šetření mezi kariérovými poradci (L. Ďurišová), Implicitní postoje učitelů středních odborných škol k přírodě (M. Horáčková), Úroveň kritického myšlení studentů vybrané fakulty humanitních studií (J. Martincová), Pohled lektorů firemního vzdělávání na faktory úspěchu své vzdělávací činnosti (M. Procházka, M. Vítečková).

<http://lifelonglearning.mendelu.cz>

MAGISTER: reflexe primárního a preprimárního vzdělávání ve výzkumu 2/2015

V druhém čísle roku 2015 byly publikovány tyto výzkumné texty: Proměny vzdělávání učitelů v primární škole v kontextu digitalizace a budoucnosti práce (L. Podroužek, D. Šafránková), K dovednosti žáků primární školy predikovat svou úspěšnost v řešení nestandardních úloh (E. Nováková), Komunikace o pubertě: dítě – matka – otec (M. Rašková, D. Provázková Stolinská) a Mobilní dotyková zařízení a jejich implementace do výuky na základní škole (P. Částková, J. Kubrický, D. Provázková Stolinská).

<http://kpv.upol.cz>

Journal of Technology and Information Education 1/2016

První číslo roku 2016 časopisu JTIE obsahuje výzkumné studie: Didaktika odborných technických předmětů na středních školách – vývoj, stav a perspektivy (P. Pecina, P. Sládek), Příprava učitelov technických predmetov v názoroch pedagógov a študentov (D. Lukáčová, G. Bánesz), Osvojovanie vedomostí žiakov v odbornom predmete s využitím interaktívnej tabule (M. Ďuriš, M. Bendík), Analýza možností výuky elektrotechniky na základní škole (Č. Serafín), Digitální genealogie a badatelsky orientovaná výuka informatiky na základní škole (P. Pexa), Mohou být mobilní technologie prostředkem pro výuku přírodovědných předmětů současné generace žáků? (J. Válek, P. Sládek).

<http://jtie.upol.cz/>

Historia scholastica 2/2015

Ve druhém čísle roku 2015 byly publikovány následující studie: Co zmůže pedagogika, aneb krize lidskosti jako výzva pro edukaci (Z. Helus), Teaching History During War Time – Preparation of history teachers at the University of Latvia during World War II (A. Abens), A System Outside the System: Czech Salesians and their Clandestine Summer Camps in the 1970s and 1980s (D. Dvořák, J. Vyhnálek), Tvorba Juraja Čečetku a ideológia Slovenského štátu v rokoch 1939–1945 (B. Kudláčková, L. Valkovičová), Česká reformace a proměny kultury mezi husitstvím a Bílou horou (J. Pánek), Výchova v období totalit a muzejní podsbírky národního pedagogického muzea a knihovny (M. Pánková), Sen o všemohoucnosti: sebeklam socialistické pedagogiky v Polsku (D. Stepkowski), Příběh jilemnického gymnázia (R. Váňová), Varia: Historie již téměř zapomenutá: Jak tým doktora Karla Rašky zabránil rozšíření epidemie skvrnitého tyfu z Terezína (K. Raška, Jr.), Jak vzniká poezie – a trochu historie (P. Kohn).

<http://www.historiascholastica.com>

NOVINKA: Journal of Pedagogy 1/2016

První letošní číslo časopisu Journal of Pedagogy s názvem Resisting Normal Science in Educational Research obsahuje následující studie: A manifesto for critical narrative research and pedagogy for/with young children: Teacher and child as critical annalist (M. O’Loughlin), Diverse complexities, complex diversities: Resisting ‘normal science’ in pedagogical and research methodologies. A perspective from Aotearoa (New Zealand) (J. Ritchie), Exploring embodied methodologies for transformative practice in early childhood and youth (D. M. Dachyshyn), Shaping the “Habits of mind” of diverse learners in early childhood teacher education programs through powerpoint: An illustrative case (A. Kirova, Ch. Massing, L. Prochner, A. Cleghorn), Exploring embodied methodologies for transformative practice in early childhood and youth (H. Cahill, J. Coffey, K. Smith), What I learned from the Ypsilanti Perry Preschool Project: A teacher’s reflections (L. Deman-Sparks), At sea: What direction for critical early childhood research? (M. Urban).

<http://www.degruyter.com/view/j/jped>

NOVINKA: Acta Technologica Dubnicae 2/2016

V druhom čísle vedeckého časopisu Acta Technologica Dubnicae, indexovaného v databáze ERIH+, v roku 2016 byly publikovány tieto stati: Promotion of Family Reading in the Context of Children’s Early Reading Literacy Development (V. Tomášová, Z. Šulganová), Responsibility and Task Structuring as the Basic Attributes of Learning Styles and Their Relation Towards Consistency and the Quality of Hierarchy of a Learner’s Mind Map (J. Duchovičová, N. Kozárová), Some Aspects of Burnout in Nursing Homes (L. Leskovic, G. Vukovič, R. Leskovar, J. Goriup), The Z Generation (Csobanka, E. Zsuzsa), Intercultural Primary Education in the Second Half of the Decade (R. Osađan, E. Reid, M. Balešová), Divorce Rate in the Slovak Republic as a Social and Educational Problem (Gežová, K. Cimprichová), Professional Development of Information Technology and Technical Education Teachers (H. Noga), The Jubilee of PaedDr. Mária Uhereková, PhD. (V. Tomášková, S. Barnová).

<http://www.degruyter.com/view/j/atd>

NOVINKA: Pedagogika.sk 3/2016

Třetí letošní číslo časopisu Pedagogika.sk obsahuje studie: Sociální status rodiny jako determinant volnočasových aktivit mládeže Žilinského kraje (V. Zemančíková, A. Kubalíková, J. Trabalíková), Bol Likert ordinalista alebo intervalista? Chyby pri tvorbe a vyhodnocovaní Likertových škál (M. Kubiátko), Medzipohlavné rozdiely žiakov vyššieho sekundárneho vzdelávania v oblasti emocionálneho prežívania vyučovacej hodiny (A. Lobotková, R. Tomšík).

<http://www.casopispedagogika.sk/>

KNIHY – SBORNÍKY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ...

NOVINKA: Zounek, J., Juhaňák, L., Staudková, H., & Poláček, J. (2016). *E-learning: učení (se) s digitálními technologiemi*. Praha: Wolters Kluwer.

Kniha se věnuje problematice digitálních technologií ve vzdělávání, a to především z pedagogického a didaktického hlediska. Reflektuje současný stav rozvoje technologií a jejich výhody i nevýhody ve vzdělávání (zmíněny jsou např. MOOC, mobilní technologie, gamifikace aj.). Kniha vychází z teoretického studia a empirických výzkumů autorů, ale i jejich učitelské a lektorské praxe. Na část věnovanou teoriím učení, aktérům e-learningu a proměnám učení v životě dnešního člověka navazují kapitoly zaměřené na didaktické otázky (např. instructional design, modely výuky apod.) včetně příkladů využití digitálních technologií v reálné výuce. Publikace dále přináší přehled odborných informačních zdrojů (výsledky výzkumů, statistická data, studie) i ukázky výzkumných přístupů v této oblasti, z nichž některé jsou v českém prostředí poměrně nové nebo méně využívané (např. learning analytics, fenomenografie). V Přílohách je publikován seznam nejvýznamnějších zahraničních odborných časopisů a vědeckých konferencí zaměřených na problematiku digitálních technologií ve vzdělávání a e-learningu. Důležitou součástí knihy je online podpora na adrese www.knihaelearning.cz, v níž čtenáři najdou všechny odkazy uvedené v knize, ale i některé doplňující informace. K online podpoře knihy se čtenář dostane pomocí QR kódů, které jsou zařazeny u každé kapitoly. Kniha tak reálně využívá některé možnosti digitálních technologií k propojení online a offline světa odborných informací.

NOVINKA: Janík, T., Minaříková, E., Pišová, M., Uličná, K., & Janík, M. (2015). *Profesní vidění učitelů a jeho rozvíjení prostřednictvím videoklubů*. Brno: Masarykova univerzita.

Tato kniha je o přivádění viděného k řeči. Je také o profesi a profesionalitě. Autoři popisují nejen povahu profesního vidění učitelů anglického jazyka, ale i to, jak se změnilo po účasti ve videoklubech. Kniha je příspěvkem k diskusi o profesním vidění jako součásti učitelské profesionality a o možnostech využití profesních učících se komunit a videosekvencí výuky ve vzdělávání učitelů.

Plný text knihy je dostupný [zde](#).

NOVINKA: Vlčková, K., Pešková, K., Kostková, K., Janík, M., & Švejdíková, K. (2014). *Žákovské strategie při učení se anglickému jazyku a jejich vztah k úspěšnosti*. Brno: Masarykova univerzita.

Monografie prezentuje výsledky výzkumu žákovských strategií (především strategií užívání jazyka) uplatňovaných při učení se angličtině jako cizímu jazyku na konci základního vzdělávání. Žáky deklarované používání strategií je dáno do souvislosti s indikátory jejich vzdělávacích výsledků, jako jsou skóre z úloh KET na úrovni A2 či známka z anglického jazyka. Strategie a úspěšnost řešení úloh jsou zkoumány u řečových dovedností čtení, poslech, mluvení a psaní a v kontextu dalších proměnných, jako jsou učební a výkonová motivace, styly učení či podpora strategií učitelem. Smíšený výzkum kombinuje dotazníky, didaktický test a volné písemné výpovědi žáků o používaných strategiích při řešení úloh. Výzkumný vzorek zahrnuje 462 žáků 9. ročníku z 16 škol náhodného výběru v Jihomoravském kraji.

NOVINKA: Poláchová Vašátková J., & Rudnicki P. (2016). *Proměny české a polské pohraniční školy poskytující povinné vzdělávání po roce 1989*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Kniha vznikla jako výstup z projektu řešeného v letech 2013–2014 na Univerzitě Palackého v Olomouci ve spolupráci s polským partnerem, jímž byla Dolnośląska Szkoła Wyższa ve Wroclavi. Záměrem projektu bylo analyzovat proměny českého a polského školství zajišťující povinné vzdělávání po roce 1989 se zaměřením na konkrétní regiony (Olomoucký a Moravskoslezský kraj a Dolnoslezské vojvodství). Zkoumány byly zejména funkce školy, s akcentem na kvalifikační, socializačně-integrační, individualizační, kulturní a ekologickou funkci. Smíšený výzkumný design koncipovaný komparativně se opíral o sběr dat s využitím různých metod: analýzy dokumentů, dotazníku a vícepřípadové studie. Specifikem projektu byla role výzkumníků v pozici kulturních cizinců: Čechů v Polsku a Poláků v České republice.

NOVINKA: Dytrtová K., & Raudenský M. (2016). *Ko-text. Tvar, zvuk a gesto, tvůrce, učitel a žák*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně.

Publikace představuje a analyzuje výtvarné projekty napříč oborovým i věkovým spektrem tvůrců, od dětí základní školy po studenty na vysoké umělecké škole. Témata textu vznikla jako úvahy nad oborovými rolemi teoretiků, tvůrců, učitelů a galerijních animátorů, kterým jsou také texty určeny. Kniha si dává za cíl prohloubit komunikaci mezi těmito rolemi a přispět k výuce výtvarného oboru s rysy experimentu, akčnosti a hravosti. Publikace používá metodu konceptové analýzy, pomocí které lze porozumět konstrukci významu díla a interpretačnímu rozptylu. Teoretické teze stanovují například tyto otázky: Za jakých podmínek se objekt stává uměním? Na čem závisí exprese díla? Jaký vliv má na tento proces kontext a ko-text díla? Kdy je edukace v galerii pouze napodobivá k dílu vystavovaného autora? Mohla by tvorba obsahovat herní principy? Jak vzniká význam čáře, zvuku, barvě, tvarům, použitému médiu? Jednotlivé tiskoviny souboru jsou realizovány ve škále tiskových technik (ofset, sítotisk, litografie, knihtisk a digitální tisk). Publikace byla výtvarnou porotou soutěže Nejkrásnější české knihy roku

2015 oceněna 2. místem v kategorii Učebnice pro školy všech stupňů a ostatní didaktické pomůcky. V soutěži Zlatá stuha udělované tvůrcům nejlepších knih pro děti a mládež byla kniha vyhodnocena jako Výtvarný počin roku.

Pospíšilová, H., & Komínková, L. (2015). *Svět školní družiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Školní družina je tradičním školským zařízením, které dětem nabízí širokou paletu činností. Autorky v knize předkládají výsledky dlouhodobého výzkumného šetření realizovaného v prostředí školní družiny. Prostřednictvím etnografického zkoumání přináší kniha netradiční úhel pohledu na školní družinu, kde jsou zobrazeny ústřední znaky chodu školní družiny ve spojitosti s jejími hlavními aktéry – dětmi a vychovatelkami. Čtenáři dostávají možnost zamyslet se nad klíčovými momenty každodenní reality školní družiny v oblasti organizačních a materiálních podmínek i činností ve školní družině. Kniha zároveň nabízí vhled do charakteristik a dynamiky dětských kolektivů, kolektivu vychovatelek s přesahem k vedení školy.

Greger, D., Simonová, J., & Straková, J. (2015). *Spravedlivý start? Nerovné šance v předškolním vzdělávání a při přechodu na základní školu*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

Kniha *Spravedlivý start* se zaměřuje na problematiku spravedlivosti v předškolním vzdělávání a na přechodu z mateřské školy do základního vzdělávání. I když spravedlivosti ve vzdělávání je v poslední době věnována v české společenskovední komunitě značná pozornost, předškolní vzdělávání nebylo dosud v tomto kontextu zkoumáno. Výzkumné studie přitom ukazují, že právě předškolní vzdělávání má nejvyšší potenciál vyrovnávat handicap, které si dítě přináší do života. Přesto této etapě vzdělávání byla českými výzkumníky dosud věnována jen malá pozornost a mnoho informací o ní neposkytuje ani školská statistika.

Wiegerová, A. et al. (2015). *Profesionalizace učitele mateřské školy z pohledu reformy kurikula*. Zlín: FHS UTB.

Monografie se zabývá problematikou profesionalizace učitele mateřské školy a jejího kurikula. Je výsledkem spolupráce několika pracovních týmů z různých univerzitních pracovišť v České republice i na Slovensku. Prezentuje empirická zjištění dílčích výzkumů, které reflektují zkušenosti učitelů mateřské školy z jejich praxe. Publikace je členěna do deseti kapitol, přičemž prvních osm je zaměřeno na profesionalizaci učitelů a poslední dvě na téma proměny kurikula předškolního vzdělávání v České republice i zahraničí. Monografie svými výstupy otevírá nové perspektivy v pregraduální přípravě učitelů mateřských škol. Zvláště významný je prostor věnovaný vzdělávání dětí do tří let a také nastavení možností proměn kurikula ve vztahu k výzvám OECD.

Dostál, J., & Kožuchová, M. (2016). *Badatelský přístup v technickém vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Společenské změny mnohdy značně ovlivňují podobu vzdělávání, tím spíše, jedná-li se o vzdělávání technické, které je výrazně vázané k uplatnění jedince v pracovním životě. Lze si povšimnout požadavků na dynamické změny zejména v rovině kurikulární, myšleno ne jen v rovině dokumentů ovlivňujících podobu vzdělávání, ale i v rovině komplexní zahrnující pedagogické jevy, které se odehrávají ve vlastním vzdělávacím procesu. I proto se autoři monografie specificky zaměřili na badatelsky orientovanou výuku a její uplatňování v technických předmětech na základních školách. Hlavním cílem monografie bylo na úrovni teoretické i empiricko-výzkumné řešit problémy spojené s realizací badatelsky orientované výuky v rámci technického vzdělávání.

Lorenzová, J. (2016). *Kontexty vzdělávání v postmoderní situaci*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta.

Kniha se na pozadí proměny společenského a vědního paradigmatu zabývá vybranými aspekty postmoderní situace ve vzdělávání. Pozornost je věnována filosoficko-etické perspektivě postmoderny, jež byla v pedagogice spojena s krystalizací nových, radikálně demokratických vzdělávacích perspektiv. Dále je charakterizována proměna paradigmatu vědy v post-kuhnovském období a nahlédnuta situace pedagogiky v podmínkách epistemologického relativismu, kulturní diverzity a pluralizace pedagogického myšlení. Konečně jsou na příkladu univerzity a nároků kladených na učitelskou profesi nastíněny důsledky průniku neoliberální doktríny do vzdělávání v podmínkách ekonomické a technické globalizace.

Janík, T. (2016). *Aktuelle Entwicklungen im Bildungsbereich in der Tschechischen Republik: Curriculum – Unterricht – Lehrerbildung*. Münster: Waxmann.

Po roce 1989 započala v tehdejším Československu stejně jako v dalších zemích Visegrádské čtyřky transformace politického systému. Ukázalo se, že transformace nabývá specifické podoby. V kapitolách této knihy je předložena bilance 25 let vývoje školního vzdělávání a kurikula v Česku. Prezentované studie se vztahují především ke kurikulu, k výuce a k učitelskému vzdělávání. Vedle tvorby, implementace, evaluace a revize kurikula se kniha zabývá problematikou produktivní kultury vyučování a učení. Následně jsou představeny videostudie výuky a metodika videohospitace. V závěru je propojen kurikulární a výukový diskurs s cílem vytěžit toto propojení pro učitelské vzdělávání.

VÝZVA PRO AUTORY MONOČÍSLO PEDAGOGICKÉ ORIENTACE V ROCE 2017

Proměny školního poradenství

Hostující editoři: Bohumíra Lazarová, Josef Lukas, Jan Mareš, Lenka Kamanová

Mění se podoba (nejen) českých škol a zejména zvyšující se diverzita žáků v nich, s sebou přinášejí nová úsilí o rozvoj školního poradenství, resp. pedagogicko-psychologické podpory poskytované učitelům, žákům i rodičům ze strany vnitřních i vnějších poradenských subjektů. Školní poradenství se v posledních letech stává silným školsko-politickým tématem. Školy všech stupňů jsou podporovány v tom, aby obohacovaly své pracovní týmy o odborné pracovníky, zejména o školní psychology a školní speciální pedagogy, intenzivněji se také rozvíjejí vztahy mezi školami a vnějšími poradenskými subjekty. Je tedy pravý čas znovuotevřít téma školního poradenství, ohlédnout se za jeho nedávnou minulost, reflektovat současnou situaci (nejen) a diskutovat cesty možného rozvoje.

Připravované monotematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* nabízí prostor pro publikování teoretických a empirických studií pojednávajících o široké škále témat, které mají více či méně těsnou vazbu na školní poradenství. Uvítáme přehledy, analýzy i diskuse týkající se pedagogické a psychologické poradenské teorie i praxe, např. analyzované zkušenosti s využíváním vybraných teorií a metod, analýzy proměn školního poradenství ve vazbě na měnící se potřeby škol, komparativní studie zaměřené na školní poradenství u nás a v zahraničí, ale i odborné diskuse o rolových proměnách školních poradců a školních poradenských pracovišť, o možných cestách k profesionalizaci práce školních poradců i učitelů v oblasti poradenství apod.

Své místo v monotematickém čísle najdou také informace o plánovaných či již realizovaných akcích (konference, workshopy, projektové aktivity aj.) a uvítáme i recenze odborných monografií s příbuznými tématy.

Časový plán přípravy monotematického čísla PedOr 2/2017 je následující:

- Abstrakty příspěvků v rozsahu 1–2 stran zasílejte do 30. 11. 2016 na lenkamanova@phil.muni.cz
- V abstraktu uveďte: autora (autory) a název příspěvku, jeho typ: studie (rozsah cca 20 normovaných stran); diskusní příspěvek nebo esej (rozsah cca 10 normovaných stran), cíl a obsah příspěvku.
- Abstrakty budou posouzeny garanty čísla a do 15. 12. 2016 obdrží jejich autoři vyrozumění o dalším postupu.
- Termín pro odevzdání studií je stanoven na 15. 2. 2017.
- Následně studie projdou standardním recenzním řízením – recenzní posudky budou autorům průběžně zasílány spolu s žádostí o provedení úprav do 15. 4. 2017.
- Poté bude číslo redakčně zpracováno a předáno do tisku.

CALL FOR PAPERS
ORBIS SCHOLAE SPECIAL ISSUE 3/2017

Multilingualism and Languages in Education
Guest editors: Eva Vetter, Miroslav Janík, Karolína Pešková

Dear colleagues,

it is our pleasure to invite you to participate in the preparation of a special issue of *Orbis scholae* journal, which will concentrate on Multilingualism and Languages in Education.

It is particularly against the background of recent migration that the issue of language and education is gaining in importance. Diversity (in line with Vertovec¹ sometimes also referred to as super-diversity) is perceived as a new, sometimes unforeseen and unforeseeable situation that keeps having a considerable impact upon educational issues and linguistic practices.

In the context of schools and education speakers with diversified and complex linguistic repertoires² find themselves in a setting that narrows down the range of languages, dialects and communication modes (also referring to the concept of monolingual habitus³). The languages used for instruction (sometimes called CALP⁴, Bildungssprache⁵) differ from linguistic practice pupils happen to be more familiar with (peer group, family, etc.). Mastering the language of instruction is, however, one of the conditions for educational success⁶.

The special issue of *Orbis scholae* aims to address the languages in education in the institutional context of schools and focuses on the following three perspectives: (a) awareness and recognition of the linguistic resources available with respect to multilingualism (language policy, national strategies, hidden agenda), (b) instruction and learning in language/s (classroom practice, language for specific purposes, translanguaging in instruction, etc.), (c) foreign language teaching. Theoretical and empirical papers based on different methodological approaches (e.g. video or audio observations, ethnomethodology and cognitive science approaches) are welcome.

We would be honoured if you considered submitting a paper in this special issue of *Orbis scholae*. Should you be interested in contributing, we kindly ask you to confirm your participation and send us the title and the abstract (100–150 words) by the end of September (mjanik@ped.muni.cz). The full text (ca 36 000 characters) is due by December 31st 2016. The papers will be reviewed by two anonymous reviewers during February/March 2017. Revised papers are to be sent to editors in May 2017. The issue is expected to be printed/published in late autumn 2017.

¹ Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), 1024–1054.

² Busch, B. (2011). Trends and innovative practices in multilingual education in Europe: An overview. *International Review of Education* 57, 541–549.

³ Gogolin, I. (1994). *Der monolinguale Habitus der multilingualen Schule*. Münster: Waxmann.

⁴ Cummins, J. (2008). BICS and CALP: Empirical and theoretical status of the distinction. In *Encyclopedia of language and education* (p. 487–499). New York: Springer US.

⁵ Gogolin, I., & Lange, I. (2011). Bildungssprache und durchgängige Sprachbildung. In S. Fürstenau & M. Gomolla (Eds.), *Migration und schulischer Wandel: Mehrsprachigkeit* (p. 107–127). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

⁶ e.g., Knigge, M., Klinger, T., Schnoor, B., & Gogolin, I. (2015). Sprachperformanz im Deutschen unter Berücksichtigung der Performanz in der Herkunftssprache und Akkulturationseinstellungen. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 18(1), 143–167.

Vážené členky a členové České asociace pedagogického výzkumu,

vlastní, byť minimální rozpočet je jedním z předpokladů úspěšného fungování asociace. Zajišťujeme tak hladký chod asociace a mimo jiné tak můžeme např. platit každoroční poplatek evropské asociaci a poskytnout tak našim členům výhodu sníženého poplatku na jejich každoročních konferencích. I proto je podle článku V., bodu 4. Stanov ČAPV jednou z povinností člena pravidelně platit členské příspěvky.

Žádáme tedy všechny členy o brzkou úhradu dosud neuhrazených členských příspěvků. Členské příspěvky jsou stanoveny ročně ve výši 300,- Kč (základní), příp. 200,- Kč (snížená sazba jen pro interní doktorandy). Členský příspěvek se hradí za celý kalendářní rok.

Účet ČAPV, na který je možno členský příspěvek poukázat, je veden u České spořitelny pod číslem účtu 000000 – 2051199389 / 0800. Jako variabilní symbol uvádějte své členské číslo.

Své členské číslo najdete na webových stránkách Asociace, kde je jmenný seznam členů s uvedením členského čísla (<http://www.capv.cz>; Základní údaje → Seznam členů, nebo přímý odkaz zde <http://www.capv.cz/zakladni-udaje-o-capv/lenstvi-v-apv/seznam-clenu>). Zde je uveden seznam všech (i neplatících) členů.

V případě nejasností se obraťte na tajemníka ČAPV (Mgr. Pavel Čopf, email: 329107@mail.muni.cz) nebo i přímo na předsedu (novotny@phil.muni.cz, tel. 549 495 631).

Petr Novotný, předseda

Redakční poznámka: Bulletin ČAPV je dvouměsíčník, vychází vždy v sudých měsících. Informace o zajímavých konferencích a nových publikacích zasílejte na knecht@ped.muni.cz.

Informace o konferencích jsou uveřejňovány opakovaně, a to až do doby jejich konání. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby, než je zveřejněno nové číslo. Informace o nových výzkumně anebo metodologicky zaměřených knihách jsou uveřejňovány opakovaně vždy ve dvou po sobě následujících číslech. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na www stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce.

Časopis Komenský
číslo 4, ročník 140, červen 2016

Rozhovor otevírající červnové číslo věnujeme tématu reforem ve vzdělávání. Hovořili jsme s Tomášem Janíkem o reformách ve světle ostré kritiky, kterou přináší rakouský filozof K. P. Liessmann. Tomáš Janík komentuje jeho myšlenky v kontextu českého školství a nabízí nové úhly pohledu a kritická zamyšlení nad tím, kam vzdělávání směřuje.

Abychom problematiku reforem vzali i z historického konce, požádali jsme Michala Šimáně o článek k dopadu všeobecného školního řádu Marie Terezie na vývoj českého školství. Čtenáře možná překvapí, že i za touto reformou najde důvody ne nepodobné těm, které jsou součástí reforem v 21. století. V souvislosti s reformou školy se vyskytují i otázky alternativních přístupů ve vzdělávání či alternativních škol. Znamená vzdělávat jinak, než je součástí hlavního proudu, i vzdělávat lépe? Není mnoho výzkumných zjištění toho, jak se alternativní školy liší od těch mainstreamových. Proto jsme zařadili text Nikolý Sklenářové, který zkoumá rozdíly v pedagogické komunikaci v běžné škole a ve škole Montessori. Poslední výzkumný text je věnován staronovému tématu šikany ve škole, tentokrát u nadaných žáků.

Na veřejnou debatu v MF Dnes reaguje článek Stanislava Štěpáníka v rubrice *Didactica viva*. Tato debata se vedla o zmechanizovaném větném rozboru jakožto o jednom z palčivých problémů výuky českého jazyka. Také rubrika *Do výuky* reflektuje aktuální dění ve školství a ve společnosti. Nejprve nabízí metodiku k tématu uprechlictví od Asociace učitelů OV a ZSV a dále rubrika inspiruje k využití QR kódů ve výuce zeměpisu. Ti, kteří již myslí na září, se mohou seznámit s námětem k realizaci adaptačního kurzu. K diskutovanému tématu inkluze přispěje srovnávací článek o podmínkách vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v českých a švédských školách. V kritickém tónu znějícím nad reformními snahami, avšak s nadhledem učitele se čtyřicetiletou praxí, se nese poslední příspěvek v této rubrice. Je „bezduchý dril nehodný svobodomyšlných občanů demokratického státu, vybavených spoustou elektronických udělatek a rozmanitých kompetencí?“

Možná však diskuse nad proměnou vzdělávání nemusí být nikterak vyhrocená. V reformách totiž mnohdy jde o stará témata v novém kabátu. Za výstupy z učení, uplatnitelností vědomostí v praxi či kompetencemi totiž stojí stará témata: vyučování/ učení ve škole by nemělo spočívat v memorování mrtvých poznatků; mělo by vycházet z toho, co si dítě spojí se svou životní zkušeností a co později ve svém životě uplatní, zejména na trhu práce (Štech, 2013). Vzdělávání se nachází na pomyslném kruhovém objezdu, z něhož lze vyjet různými směry, a na rozdíl od cestování autem i různými směry zároveň (Janík, 2015). Těmi, kdo automobil jménem škola řídí, nejsou jen politici, ale zejména ředitelé a učitelé. Přejeme jim, ať zvolí správnou cestu. A všem čtenářům přejeme krásné léto, s cestováním nejen po krajině českého vzdělávání.

Za redakci: Kateřina Lojdová

Literatura

Janík, T. (2015). Škola na kruhovém objezdu, aneb když se to vezme kolem a kolem. *Pedagogická orientace*, 25(5), 727–732.

Štech, S. (2013). Když je kurikulární reforma evidence-less. *Pedagogická orientace*, 23(5), 615–633.

CALL FOR PAPERS

Studia Paedagogica

22:2, 2017

Issue Topic: Trust and Control in Education

Editors: Jan Vanhoof, Milan Pol

Monothematic issue the journal *Studia Paedagogica* will be focused on one of the traditional dichotomies in education: trust and control.

Education is considered to be a process in which success depends very much on the trust invested. At the same time, processes and results in education are always checked, especially if institutional involvement has its say. So one of the delicate tasks of education and its management is to balance trust (or autonomy) and control.

The dualistic approach to education is an eternal theme at all levels of education. Dealing with trust and control extends from individual education in families and schools all the way up to relationships among representatives of educational institutions, parents and teachers, and, as the case may be, among various school levels within one educational system. At the micro level, for instance, there is emphasis on the development of innate talents: education should evolve the potential of an individual independent of social interference and pressure. On the other hand, there is the view that education should overcome innate inclinations and replace them by habits. In this view, the unpreparedness of children requires protective care and control. At the meso and macro levels, references to quality assurance in education often urge a complementary and integrated relation between trust and control-oriented evaluation of schools. Yet there is still the question of the role that should, or could, be played by internal evaluation (trust/autonomy-oriented) in relation to external control-oriented evaluation. Are the arguments for the integration of both overly positive? The question of whether accountability and school improvement are reconcilable is indeed a complex one, and it requires a carefully qualified answer.

Trust and control are culturally and historically changeable. They can be understood as methodologically elusive, multileveled, context-dependent phenomena of both individual and collective nature. Their mutual relation is noticeable: trust often stems from effective control and incentive systems.

This monotheomatic issue of *Studia Paedagogica* is open to authors of articles focused on any of the levels at which trust or control in education are applied on a significant scale. Articles on carriers and objects of trust or control in educational situations will also be of interest. We are interested in accompanying phenomena as well, such as dilemmas, challenges and consequences of applying, or not applying, trust and/or control in education in various extents.

Articles related to various settings in which education takes place are welcome as well as ones dealing with adult education and life-long learning in the broadest sense of the terms. We are concerned with situations in which trust and control are balanced so that those being educated are successful in their learning, but we will also appreciate articles on situations in which questions of trust and control are addressed in view of external priorities, as distinct from the concerns of a learning individual.

There may be numerous questions to focus on, so here are a few examples from a potentially long list. We may ask, for instance:

- *Is obligatory education in nursery schools a sign of that trust in parents is lacking? What are the situations in which trust is (not) given to pupils or parents? What is typical about discourse on trust and control and what impact does this discourse have on education?*
- *Can we leave it up to parents or pupils to decide about the results of education? How is this projected in practices such as home education?*
- *How much trust can be expected in the teacher-parent relationship? Whom in the school do parents trust? Does the school give parents a chance to trust? How does the school win parents' trust and how do parents win trust from the school? Is there a place for control in the school-parent relationship? How can parents control the school? Which opportunities for control do parents use?*
- *Is teaching a helping profession even where situations of control prevail? After all, teachers work with those who do not attend school voluntarily so they must often use compulsion; there is obligation, and many situations in the school feature control.*
- *How is trust and control among various educational levels manifested? What is the future of entrance examinations between schools of two different levels? And how about the relation between university and practice, particularly in the field of education/schooling? What influences this relation, and how is this projected in trust and control?*
- *How can we work sensitively with trust and control at a time when the prevailing discourse emphasizes accountability, efficiency and evaluation? What is the function of control in, for instance, in-service teacher training? And how can we approach the professionalism of teachers and education leaders?*
- *Under which conditions can self-evaluation of an institution be a basis for the development of schools and/or pupils? Can accountability and school improvement be reconciled as two functions of school inspection? What alternatives to a stereotyped approach to school inspection can be developed? Can school inspection play the role of helper if control is its primary function?*
- *What is the point of applying control in leisure activities, e.g. with adults?*
- *How can trust and control be combined? When is it better to apply trust and when is control almost exclusively the point? Does control exclude trust? Is control a proof of the fact that we do not trust people/institutions?*

This monothematic issue of *Studia Paedagogica* will be published in English. Empirical articles (alternatively, theoretical studies) are welcome.

Abstracts of articles proposed for publication are accepted by 21 October, 2016, **full texts** by 16 December, 2016, both at studiapaedagogica@phil.muni.cz. The articles should be written in English and meet the requirements mentioned in the instructions for authors on the journal's web page, see below. Papers will be submitted to a peer-review process which will enable the staff to select papers for publication. The monothematic issue Trust and Control in Education will be published in April 2017.

www.studiapaedagogica.cz